

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Łodzi

LLO.410.001.06.2023

Pani
Romana Mierzejewska
Dyrektor I Oddziału
Zakładu Ubezpieczeń Społecznych
w Łodzi
ul. Zamenhofa 2
90-431 Łódź

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/001 Wykonanie budżetu państwa w 2022 r. – wykonanie planu finansowego Zakładu
Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Łodzi

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Łodzi ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Romana Mierzejewska, Dyrektor I Oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi, od dnia 1 grudnia 2016 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art.2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontroler	Renata Biskupska, Główny Specjalista kp., upoważnienie do kontroli nr LLO/6/2023 z 3 stycznia 2023 r.

(akta kontroli str.1-9)

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli	Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania w 2022 r. planu finansowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Łodzi, pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności. Ocenie podlegały w szczególności: – planowanie i realizacja przychodów I Oddziału ZUS w Łodzi,– planowanie i wykonanie kosztów i wydatków majątkowych oraz efekty realizowanych zadań, w tym stopień ich realizacji,– gospodarowanie wolnymi środkami,– sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań za IV kwartał 2022 r. w zakresie operacji finansowych,– system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań.
Zakres kontroli	Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych: – dokonanie analizy wykonania planu przychodów,– analiza stanu należności pozostałych do zapłaty,– szczegółowa kontrola prawidłowości i terminowości ustalenia wybranych należności oraz windykacji zaległości,– dokonanie analizy realizacji kosztów,– dokonanie analizy kosztów i wydatków majątkowych,– szczegółowa analiza wybranej próby wydatków,– analiza wybranych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego,– dokonanie analizy stanu zobowiązań,– analiza prawidłowości sporządzenia sprawozdań,– analiza stosowanych przez dysponenta procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania sprawozdań. Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej kontrolowanej działalności.

¹ Nip 7251012180, REGON 000017756-00403, zwany dalej Oddziałem lub Jednostką.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

III. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie planu finansowego na 2022 r. I Oddziału ZUS w Łodzi.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

W toku wymienionych powyżej działań kontrolnych we wszystkich obszarach wymienionych przy opisie celu i zakresu kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

W wyniku kontroli 16,7% zrealizowanych przez I Oddział ZUS w Łodzi kosztów i wydatków inwestycyjnych stwierdzono, że zostały one zrealizowane w sposób celowy i gospodarny, w granicach kwot określonych w planie finansowym, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. W rezultacie poniesionych kosztów osiągnięto cele prowadzonej działalności, zaplanowane w ustawie budżetowej.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie zaopiniowała sprawozdania w zakresie operacji finansowych. Sprawozdania te zostały opracowane terminowo i prawidłowo. Przyjęte mechanizmy kontroli zarządczej zapewniały w sposób racjonalny kontrolę prawidłowości sporządzonych sprawozdań.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częstkowej⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Wykonanie planu finansowego

1.1 Analiza wykonania planu finansowego

Opis stanu
faktycznego

W planie finansowym Oddziału na 2022 r. wg Ustawy budżetowej⁵ przychody (bez przelewów redystrybucyjnych) określono w kwocie 2.141,7 tys. zł, tj. 53,7% wykonania z roku 2021⁶ (3.988,5 tys. zł). Koszty zaplanowano w kwocie 30.626,8 tys. zł, stanowiącej 21,0 % wykonania z roku poprzedniego. W 2022 r. wprowadzono łącznie 20 zmian planu finansowego⁷ (w tym siedem na wniosek Oddziału, a 13 z inicjatywy Centrali ZUS), polegające głównie na zwiększeniu kosztów. Zmiany te były celowe i służyły działalności statutowej Oddziału. Dotyczyły one m.in.: przyznania wynagrodzeń wraz z pochodnymi, urealnienia kwoty kosztów działalności bieżącej. W efekcie tych zmian, plan kosztów uległ zwiększeniu do kwoty 150.302,6 tys. zł. Natomiast plan inwestycyjny Oddziału opiewał na kwotę 2.445,3 tys. zł, a po wprowadzeniu w trakcie roku 13 zmian planu⁸ (osiem na wnioski Oddziału i pięć z inicjatywy Centrali) został zwiększony do kwoty 4.736,0 tys. zł, głównie w związku z rozstrzygnięciem postępowań przetargowych i wprowadzeniem dodatkowych zadań

³ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2022 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

⁴ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁵ Ustawa budżetowa na rok 2022 z dnia 17 grudnia 2021 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 270).

⁶ W planie na rok 2022 nie ujmowano przychodów finansowych (wykonanie w roku 2021 w kwocie 1.007,9 tys. zł).

⁷ Zwiększenia na łączną kwotę 119.870,7 tys. zł i zmniejszenia na łączną kwotę 194,9 tys. zł.

⁸ Zwiększenia na łączną kwotę 3.453,2 tys. zł i zmniejszenia na łączną kwotę 1.162,5 tys. zł.

(m.in.: zakup samochodów, systemu BMS oraz zakupem i montażem depozytorów kluczy).

W 2022 r. Oddział wykonał plan przychodów (bez przelewów redystrybucyjnych) na poziomie 5.877,1 tys. zł, tj. 247,4% planowanej kwoty (w tym 3.678,5 tys. zł nie objętych planem finansowym⁹), zaś wykonanie planu kosztów wyniosło 161.841,8 tys. zł, co stanowiło 107,7% planu po zmianach, w tym 2.285,5 tys. zł stanowiły koszty nie ujęte w planie finansowym Oddziału¹⁰.

Wydatki inwestycyjne Oddziału w ww. okresie wyniosły 4.353,6 tys. zł i stanowiły 91,9% wydatków planowanych.

(akta kontroli str. 565-762)

1.2 Wykonanie planu przychodów

Opis stanu
faktycznego

1.2.1. W 2022 r. przychody Oddziału ogółem wyniosły 162.810,2 tys. zł i były wyższe o 18,8% od przychodów zrealizowanych w roku 2021 (137.091,7 tys. zł). W ich strukturze największy udział miały:

- przelewy redystrybucyjne z Centrali ZUS – 156.933,1 tys. zł (96,4% całości przychodów),
- przychody z tytułu odsetek – 1.903,1 tys. zł (1,2%),
- zysk z rozchodu niefinansowych aktywów trwałych – 1.481,0 tys. zł (0,9%),
- wynagrodzenie za terminową wpłatę podatku – 1.151,5 tys. zł (0,7%).

(akta kontroli str. 761-762)

1.2.2. Wyższe w stosunku do planu były przychody ze sprzedaży nadmiernych zapasów złomu i makulatury (268,4%), z zasądzonych kosztów postępowania sądowego (147,9%), przychody związane z obsługą zadań zleconych (141,8% planu). Główna Księgowa wyjaśniła, że ww. pozycje planu ze względu na swoją specyfikę były trudne do oszacowania.

Zdecydowaną tendencję wzrostową w stosunku do przychodów z lat ubiegłych wykazały przychody zrealizowane w latach 2019 – 2022, związane z przelewami redystrybucyjnymi, tj.: w stosunku rok do roku¹¹ o 8,6%, 3,3%, 17,9%; przychody z tytułu dzierżawy najmu budynków i lokali odpowiednio: o 19,8%, 8,6% i 5,1%. W latach 2021 - 2022 tendencję wzrostową zanotowały przychody od instytucji zagranicznych odpowiednio o 83,2% i 196,1% w stosunku do lat poprzednich. Natomiast największy procentowy wzrost w 2022 r. osiągnęły przychody z następujących tytułów: zysku z rozchodu niefinansowych aktywów trwałych (8.653,7%), rozwiązania rezerw na należności (331,8%), zwrotu kosztów egzekucyjnych od płatników składek (275,0%), opłaty komorniczej i czynności egzekucyjnej (236,4%), otrzymanych odszkodowań i kar (189,8%), odsetek (188,8%).

Największy spadek przychodów uzyskanych w 2022 r. w stosunku do 2021 r. wystąpił w przypadku przychodów z tyt. wynagrodzenia za terminową wpłatę podatku (57% przychodów roku 2021) i sprzedaż pozostałych usług (57,6%). Z wyjaśnień Głównej Księgowej wynika, iż z powodu wprowadzenia reformy Polski Ład i zwiększenia kwoty wolnej od podatku zmniejszyła się wielkość podatku pobieranego przez płatnika,

⁹ M.in.: przychody z tyt. zwrotu kosztów egzekucyjnych, zysku z rozchodu niefinansowych aktywów trwałych, otrzymanych odszkodowań i przychodów finansowych.

¹⁰ Takie jak: aktualizacja wartości aktywów niefinansowych, koszty usuwania skutków zdarzeń losowych, koszty rezerw na postępowania sądowej koszty finansowe.

¹¹ Poczawszy od przychodów roku 2020 do przychodów roku 2019.

natomiast spadek sprzedaży usług pozostałych wynikał z mniejszej ilości wystawionych faktur za przekroczenie limitu używania przez pracowników służbowych telefonów.

(akta kontroli str. 761-762, 1302-1306, 1403-1404)

1.2.3. Jednostka nie inwestowała kapitału i nie udzielała pożyczek w związku z powyższym nie planowała i nie uzyskiwała przychodów z tego tytułu.

(akta kontroli str. 756-760)

1.2.4. Oddział nie uzyskiwał przychodów z zagospodarowania wolnych środków pieniężnych z uwagi na rozliczanie się z przelewów redystrybucyjnych otrzymywanych z Centrali ZUS na pokrycie wydatków bieżących w dniu otrzymania środków.

(akta kontroli str. 766-783, 1232)

1.2.5. Na koniec 2022 r. stan należności długoterminowych wynosił 2.788,0 tys. zł. (z tyt. sprzedaży nieruchomości zabudowanej będącej własnością Oddziału)¹².

Natomiast należności krótkoterminowe wynosiły 3.125,8 tys. zł i w porównaniu do 2021 r. zwiększyły się o 1.402,0 tys. zł (o 81,3%¹³). Złożyły się na nie należności z tytułu dostaw i usług w kwocie 1.608,0 tys. zł (51,4% należności krótkoterminowych) oraz inne należności – 1.517,8 tys. zł (48,6%), które dotyczyły głównie należności z tytułu udzielonych pożyczek mieszkaniowych z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych (1.412,0 tys. zł – 45,2%) i należności z tytułu rozliczeń z pracownikami (105,8 tys. zł – 3,4%).

Należności wymagalne Oddziału na koniec 2022 r. były większe o 0,3% (o 60,6 tys. zł) w stosunku do roku 2021 (17.925,9 tys. zł) i wynosiły 17.986,5 tys. zł, w tym:

- z tytułu dostaw i usług – 1.633,9 tys. zł,
- z tytułu sprzedaży nieruchomości – 15.685,2 tys. zł,
- z tyt. zasądzonych kosztów zastępstwa procesowego na rzecz ZUS - 667,4 tys. zł.

W badanym okresie w Oddziale żadne należności nie uległy przedawnieniu.

Sprawę w przedmiocie roszczeń ZUS wobec największego dłużnika Oddziału na kwotę 43.867,9 tys. zł¹⁴ prowadzi Departament Legislacyjno - Prawny Centrali ZUS i według danych na koniec 2022 r. ostatnie czynności egzekucyjne wystąpiły w grudniu 2017r., które przerwały bieg przedawnienia na kolejny sześcioletni okres.

(akta kontroli str. 535-536, 548-553)

Analizę w zakresie prawidłowości prowadzenia przez Oddział windykacji przeprowadzono na próbie 15 zaległości na kwotę 207,9 tys. zł (6,7% w ogólnej kwocie należności krótkoterminowych). W wyniku analizy stwierdzono, że we wszystkich skontrolowanych przypadkach podjęto działania celem wyegzekwowania zaległości oraz poprawy skuteczności windykacji zgodne z wewnętrzną procedurą ZUS nr 11.1 – Obsługa prawna¹⁵. Efekty podejmowanych działań były na bieżąco monitorowane. Z ogólnej kwoty badanych należności w roku 2021 wpłacono 0,7 tys. zł, a w 2022 r. - 1.9 tys. zł. W trzech przypadkach należności weszły do masy upadłościowej dłużników, w czterech przypadkach pomimo dotychczasowych bezskutecznych działań komorniczych są sprawami do ponowienia w następnych okresach, w kolejnych trzech przypadkach sprawy są w toku (przedegzekucyjnym), a w pozostałych pięciu przypadkach egzekucja komornicza jest w toku.

¹² Według stanu na koniec 2021 r. Oddział nie posiadał należności długoterminowych.

¹³ Wzrost wynikający głównie z należności ze sprzedaży nieruchomości w kwocie przypadającej do spłaty w roku 2023.

¹⁴ Należności były objęte odpisem aktualizującym ich wartość i nie występują w pozycji należności.

¹⁵ Wprowadzoną zarządzeniem Prezesa ZUS Nr 32 z 2 czerwca 2021 r.

(akta kontroli str. 552-553,1130-1180)

W 2022 r. do Oddziału wpłynęły trzy wnioski o rozłożenie należności na raty na łączną kwotę 11,9 tys. zł i jeden wniosek o umorzenie należności w kwocie 0,2 tys. zł. W wyniku analizy dokumentacji wszystkich wniosków stwierdzono, że postępowania przeprowadzono prawidłowo, zgodnie z obowiązującymi w Oddziale procedurami¹⁶.

(akta kontroli str. 1100-1129, 1181-1183)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.3 Wykonanie planu kosztów

Opis stanu
faktycznego

1.3.1. W 2022 r. koszty Oddziału wyniosły 161.841,8 tys. zł¹⁷, co stanowiło 107,7% kosztów planowanych (150.302,6 tys. zł). Wykonanie planu kosztów na 2022 r. (bez kosztów finansowych nieobjętych planem) wyniosło natomiast 155.863,1 tys. zł (103,8% kosztów planowanych).

W okresie objętym kontrolą Oddział poniósł koszty na cele i zadania inne, niż ujęte w planie finansowym, w łącznej kwocie 5.978,7 tys. zł. Obejmowały one:

- amortyzację¹⁸ – 3.277,3 tys. zł,
- aktualizację wartości należności¹⁹ – 178,2 tys. zł,
- koszty usuwania skutków zdarzeń losowych²⁰ – 237,8 tys. zł,
- koszty rezerw na postępowania sądowe – 12,0 tys. zł,
- koszty rezerw na niewykorzystane urlopy pracownicze – 415,9 tys. zł,
- koszty finansowe (odpisy aktualizujące odsetki od należności) - 1.857,5 tys. zł.

Struktura kosztów Oddziału²¹ to:

- koszty zasadniczej działalności operacyjnej w wysokości 159.018,3 tys. zł czyli 98,3% ogólnych kosztów Oddziału,
- pozostałe koszty operacyjne w wysokości 965,9 tys. zł (0,6%),
- koszty finansowe w wysokości 1.857,6 tys. zł (1,1%).

Koszty zasadniczej działalności operacyjnej zostały zrealizowane w 105,9% w stosunku do planu i były o 10,3% wyższe od wykonania w roku 2021 (144.149,2 tys. zł).

Główną pozycję kosztów zasadniczej działalności operacyjnej stanowiły wynagrodzenia (69,3%) w kwocie 110.141,9 tys. zł. Drugą co do wielkości pozycję (14,5%) w kwocie 23.016,8 tys. zł stanowiły ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia. Koszty zakupu usług w kwocie 17.382,2 tys. zł²² stanowiły 10,9% tych kosztów, a pozostałe koszty w kwocie 8.477,4 tys. zł stanowiły 5,3% kosztów zasadniczej działalności operacyjnej.

¹⁶ Wytoczne Centrali w sprawach ulg i umorzeń : 994600/0200/1/2022; 994600.0200.3.2022.

¹⁷ Z czego: - koszty zasadniczej działalności operacyjnej wyniosły 159.018,3 tys. zł, pozostałe koszty operacyjne wyniosły 965,9 tys. zł i koszty finansowe wyniosły 1.857,6 tys. zł.

¹⁸ Koszty planowane centralnie przez Departament Strategii i Kontrolingu.

¹⁹ Koszty planowane centralnie przez Departament Strategii i Kontrolingu.

²⁰ Z uwagi na swoją nieprzewidywalność nie podlegają planowaniu.

²¹ Zgodnie z ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2023 r. poz.120, ze zm.) i zakładowym planem kont wprowadzonym zarządzeniem Prezesa ZUS nr 96 z 31.12.2020 r.

²² Z czego 9.021,7 tys. zł to koszty usług pocztowych i bankowych.

Pozostałe koszty operacyjne zostały zrealizowane w 694,9%²³ w stosunku do planu i były o 7,5% wyższe od wykonania w roku 2021 (898,4 tys. zł).

Główną pozycję pozostałych kosztów operacyjnych stanowiły koszty rezerw na niewykorzystane urlopy pracownicze (43,1%) w kwocie 415,9 tys. zł. Drugą co do wielkości pozycję (24,6%) w kwocie 237,8 tys. zł stanowiły koszty usuwania skutków zdarzeń losowych. Koszty aktualizacji wartości należności w kwocie 178,2 tys. zł stanowiły 18,4% tych kosztów, koszty postępowania sądowego i egzekucyjnego od dochodzonych należności w kwocie 110,2 tys. zł stanowiły 11,4%, a pozostałe koszty w kwocie 23,8 tys. zł stanowiły 2,5% pozostałych kosztów operacyjnych.

Koszty finansowe, głównie odpisy aktualizujące odsetki od należności²⁴, wynosiły 1.857,5 tys. zł co stanowiło 1,1% ogólnych kosztów Oddziału i były wyższe o 81,8% od wykonania w roku 2021 (1.021,9 tys. zł).

Dla celów rachunkowości zarządczej koszty Oddziału dzielono zgodnie z Instrukcją tworzenia Miejsca Powstawania Kosztów - MPK²⁵ oraz alokacji kosztów na MPK w ZUS stanowiącej załącznik procedury 12.4 do procesu Ewidencja księgową i sprawozdawczość finansowa²⁶. Z wyjaśnień Głównego Księgowego wynika, że komórki wsparcia wykonywały zadania zarówno w obszarze administracyjnym jak również działały na rzecz komórek działalności podstawowej.

(akta kontroli str. 756-760, 763-765, 1214-1231, 1302-1306)

1.3.2. Planowany wzrost kosztów (150.302,6 tys. zł) w stosunku do wykonania 2021 r. (146.069,5 tys. zł) wynosił 2,9%.

Planowane koszty zasadniczej działalności operacyjnej wynosiły 150.163,6 tys. zł, co stanowiło 104,2% wykonania 2021 r. Istotne kwotowo wzrosty planowanych kosztów zasadniczej działalności operacyjnej stanowiły wzrosty: kosztów planowanych wynagrodzeń o 3.836,2 tys. zł (o 3,8%), kosztów ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń o 2.121,3 tys. zł (o 10,3%), kosztów energii elektrycznej o 1.127,1 tys. zł (o 59,6%), kosztów usług pocztowych i bankowych o 1.155,5 tys. zł (o 14,6%). Z wyjaśnień Z-cy Dyrektora ds. świadczeń wynikało, że plany wynagrodzeń i pochodnych od wynagrodzeń przygotowywane dla wszystkich Oddziałów przez Departament Spraw Pracowniczych w Centrali uwzględniały wzrosty wskaźników makroekonomicznych oraz wytycznych przekazanych przez MF w trakcie prac nad projektem budżetu państwa, w szczególności prognoz wzrostu przeciętnego wynagrodzenia, natomiast planowany wzrost kosztów energii elektrycznej na rok 2022 i kosztów usług pocztowych uwzględniał wzrost cen zawarty w umowach centralnych na energię elektryczną i gaz oraz dotyczących usług pocztowych w zakresie doręczania listów i przesyłek kurierskich.

(akta kontroli str.763-765, 1352-1354)

1.3.3. W roku 2022 koszty zasadniczej działalności operacyjne zrealizowano w wysokości 159.018,3 tys. zł co stanowiło 105,9 % planu po zmianach (150.163,6 tys. zł). W porównaniu do roku poprzedniego koszty w tej grupie wzrosły o 10,3 % tj. o kwotę 14.869,2 tys. zł, w tym głównie z tyt. wynagrodzeń o kwotę 10.788,1 tys. zł (o 10,8%)²⁷

²³ Większość pozostałych kosztów operacyjnych nie była planowana na poziomie Oddziału.

²⁴ Dotyczącej zwrotu za anulowaną transakcję nabycia nieruchomości.

²⁵ W oddziale funkcjonowało 17 MPK działalności podstawowej, 35 MPK wydziałowych, dwa MPK pozostałe oraz 17 MPK technicznych.

²⁶ Zarządzenie nr 55 Prezesa ZUS z dnia 31 marca 2017 r.

²⁷ wzrost przeciętnego zatrudnienia o 7,6 etatu i wzrost plac.

z tyt. ubezpieczeń społecznych o 2.423,8 tys. zł (o 11,8 %) ²⁸, a z uwagi na wzrost cen za usługi pocztowe i zmianę sposobu wysyłania korespondencji zawierającej dane wrażliwe ²⁹ z listu zwykłego na list polecony ³⁰ wzrost usług pocztowych i bankowych o 1.087,6 tys. zł (o 13,7%) oraz zużycia energii ³¹ i materiałów o 1.019,4 tys. zł (o 37,7%) ³².

Zrealizowane koszty od roku 2019 do roku 2022 wykazywały tendencję wzrostową. W stosunku rok do roku ³³ wzrosły koszty: zużycia energii o 8,1%, 27,1% i 24,6%, usług związanych z najmem oraz utrzymaniem obiektów o 24,9%, 4,4% i 7,0%, wynagrodzenia o 9,8%, 7,0% i 10,8%, oraz ubezpieczeń społecznych o 10%, 8,0% i 11,08%. Tendencje wzrostową od roku 2021 miały koszty: usług zdrowotnych na rzecz osób ubiegających się o świadczenia rentowe o 19,6% i 12,8% oraz inne usługi obce o 29,4% i 24,1%.

Pozostałe koszty operacyjne zrealizowano w wysokości 965,9 tys. zł co stanowiło 107,5% wykonania 2021 r. Największy procentowy wzrost kosztów w tej grupie w stosunku do roku 2021 stanowiły koszty rezerw na niewykorzystane urlopy pracownicze o 194,8% (o 274,8 tys. zł) i koszty usług związanych z pozostałą działalnością operacyjną o 46,2% (o 1,5 tys. zł).

Koszty finansowe zrealizowano w wysokości 1.857,5 tys. zł, co stanowiło 181,8 % wykonania 2021 r. Wzrost o 835,6 tys. zł wynikał z odpisów aktualizujących odsetki od należności.

(akta kontroli str. 756-760, 763-765, 1352-1354, 1403-1045)

1.3.4. Przeciętne zatrudnienie w 2022 r. wyniosło 1.304,4 etatów i w porównaniu z rokiem poprzednim było wyższe o 7,6 etatu (o 0,6%). Wzrost spowodowany był uzupełnianiem wolnych wakatów powstałych na skutek odchodzenia pracowników oraz zwiększeniem zakresu działań m.in. o obsługę klientów w zakresie składanych wniosków na świadczenia rodzinne ³⁴.

Przeciętne wynagrodzenie w 2022 r. wyniosło 7.036,8 zł i w porównaniu do roku poprzedniego wzrosło o 10,1% (z 6.391,0 zł). Wydatki na wynagrodzenia wyniosły 110.141,9 tys. zł i w porównaniu do roku ubiegłego wzrosły o 10.691,2 tys. zł (o 10,8%) ³⁵.

Przeciętne zatrudnienie, na podstawie umów cywilno-prawnych w roku 2022 wyniosło 29 osób i było większe w stosunku do roku 2021 o pięć osób (20,8%) ³⁶. Wydatki z tego tytułu wyniosły 356,7 tys. zł, w roku poprzednim – 251,3 tys. zł (wzrost o 105,4 tys. zł – 42%).

(akta kontroli str.1184-1185, 1352-1356)

1.3.5. W I Oddziale ZUS w Łodzi szczegółowym badaniem pod kątem legalności, gospodarności, celowości i rzetelności objęto 20 wydatków budżetu państwa na kwotę 3.485,8 tys. zł, tj. 12,9% podlegających badaniu kosztów funkcjonowania jednostki.

²⁸ Pochodne od wynagrodzeń.

²⁹ Typu Pesel.

³⁰ Zgodnie z wytycznymi Członka Zarządu nadzorującego Pion Świadczeń z dnia 10 marca 2022 r.

³¹ Spowodowany wzrostem cen za energię.

³² Z uwagi na zakup klimatyzatorów i monitorów (zakup zrealizowany w ramach planu inwestycyjnego).

³³ Poczynając od kosztów roku 2020 do kosztów roku 2019.

³⁴ 500+, 300+, RKO, świadczenia żłobkowego oraz Bonu turystycznego.

³⁵ Wzrost spowodowany zwiększeniem liczby etatów i wzrostem wynagrodzeń.

³⁶ Wzrost zatrudnienia w formie bezosobowej wynikał głównie z zatrudnieniem tłumaczy z języka ukraińskiego w związku z obsługą obywateli Ukrainy.

Doboru próby dokonano metodą MUS, z pozapłacowych wydatków budżetu państwa. Wszystkie zapisy zostały wybrane w ramach doboru losowego. Trzy wylosowane zapisy kosztów inwestycyjnych na kwotę 763,3 tys. zł stanowiły 47,5% kosztów inwestycyjnych podlegających badaniu. W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że wydatków dokonywano w granicach kwot określonych w planie finansowym, w sposób gospodarny, na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki.

(akta kontroli str.1186-1213)

Szczegółową kontrolą objęto trzy zamówienia publiczne, realizowane w 2022 r., których koszty wynosiły łącznie 394,6 tys. zł. Zamówienia te dotyczyły:

- zakupu i montażu nowego systemu BMS w budynku ZUS w Łodzi, ul. Lipiec Reymontowskich 11 udzielonego w trybie podstawowym (art. 275 pkt 1 – bez negocjacji), na kwotę 221,9 tys. zł,
- zakupu samochodu osobowego, ze względu na wartość zamówienia realizowane z pominięciem Ustawy z dnia 19 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych³⁷ na podstawie wewnętrznej procedury ZUS, na kwotę 119,9 tys. zł,
- remontu pomieszczeń w budynku Inspektoratu ZUS w Zgierzu ul. Chopina 5, ze względu na wartość zamówienia realizowane z pominięciem Pzp na podstawie wewnętrznej procedury ZUS na kwotę 52,8 tys. zł.

Kontrola wykazała, że działania Jednostki były zgodne z wewnętrznymi regulacjami dotyczącymi udzielania zamówień publicznych³⁸, przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r.³⁹ o finansach publicznych i Pzp oraz aktów wykonawczych do Pzp w zakresie planowania, przygotowania i przeprowadzenia postępowania, udzielenia jak i realizacji zamówienia oraz obowiązków publikacyjnych i sprawozdawczych.

(akta kontroli str.1258-1287)

W roku 2022 Oddział nie ponosił kosztów finansowanych i nie realizowano programów współfinansowanych ze środków budżetu Unii Europejskiej.

(akta kontroli str. 766-783)

1.3.6. W 2022 r Oddział nie otrzymywał dotacji, w tym również dotacji ze środków UE.

(akta kontroli str. 1288)

1.3.7. Pierwszy plan inwestycyjny Oddziału na rok 2022 wynosił 2.445,3 tys. zł i obejmował dziewięć zadań inwestycyjnych. W trakcie roku na skutek dołożenia do realizacji⁴⁰ 12 dodatkowych zadań został zwiększony do kwoty 4.736,0 tys. zł, z tego:

- na zadania w grupie II – zadania budowlane pozostałe w kwocie 1.513,6 tys. zł,
- na zadania w grupie III – zadania obszaru administracji w kwocie 1.272,5 tys. zł,
- na zadania w grupie V – zadania obszaru IT w kwocie 1.949,9 tys. zł.

W ramach zadań budowlanych pozostałych (grupa II) planowano i zrealizowano 11 zadań⁴¹ inwestycyjnych dotyczących:

- przebudowy instalacji wodociągowej zasilającej zbiornik retencyjny - O/ZUS. Planowany koszt to 57,9 tys. zł – zrealizowany w 99,8%,
- modernizacji systemu oświetlenia awaryjnego i ewakuacyjnego - O/ZUS (zaprojektuj i wybuduj). Planowany koszt to 274,5 tys. zł – zrealizowany w 100%,

³⁷ Dz. U. z 2022r r. poz. 1710 ze zm., dalej Pzp.

³⁸ Procedury dokonywania zakupów : Zarządzenie nr 1 z dnia 02.01.2018 r., Zarządzenie nr 41 z dnia 17.05.2022 r., Pismo okólne nr 1 z dnia 29.06.2018 r., Pismo okólne nr 1 z dnia 15.07.2019 r. i Zarządzenie nr 27 z dnia 16.03.2022 r.

³⁹ Dz. U. z 2022 r. poz.1634, ze zm.

⁴⁰ Przez Centralę ZUS

⁴¹ Zwiększono z ośmiu do 11.

- przełożenia przegłębianych kabli energetycznych I/Łódź ul. LR 11 (zaprojektuj i wybuduj). Planowano 117,0 tys. zł – zrealizowany w 99,9%,
- modernizacji kotłowni na paliwo stałe - I/Zgierz, ul. Chopina 5. Planowano 436,9 tys. zł – zrealizowano w 100%,
- modernizacji kotłowni - I/Zgierz, ul. Długa 43. Planowano 95,9 tys. zł, z uwagi na długi okres oczekiwania na rozpatrzenie wniosku o pozwolenie na prowadzenie robót budowlanych przez Łódzkiego Konserwatora Zabytków zrealizowano tylko pierwszą część zadania za kwotę 18,2 tys. zł (19%), pozostałą realizację zadania zaplanowano na rok 2023,
- zakupu i montażu dźwigu towarowego - I/Kutno. Planowano 61,0 tys. zł – koszty zrealizowano w 94,4% (inwestycja zakończona),
- przebudowy instalacji ogrzewania/chłodzenia - O/ZUS. Planowano 146.6 tys. zł – koszty zrealizowano w 85%, (inwestycja w kontynuacji),
- przebudowy SOK - Łódź, ul. Zamenhofska 2. Planowano 102,9 tys. zł na dwa pierwsze etapy zadania wieloletniego, jednak ze względu na duży stopień skomplikowania projektu i konieczność przeprowadzenia wielu konsultacji zrealizowano tylko jeden etap za kwotę 58,8 tys. zł (57,1%) – inwestycja w kontynuacji,
- wykonania instalacji klimatyzacji - I/Kutno. Planowano 27.9 tys. zł zrealizowano w kwocie 16,7 tys. zł. (56,2%). Zadanie wieloletnie - wykonano całość prac zaplanowanych na rok 2022 ale w wyniku korzystnych umów odnotowano oszczędność w planowanych kosztach,
- przebudowy budynku - BT/Brzeziny. Planowano 48,0 tys. zł, zadanie wieloletnie jednak ze względu na duży stopień skomplikowania projektu i konieczność przeprowadzenia wielu konsultacji zadanie zrealizowano tylko w części za kwotę 22,1 tys. zł (46,1%), inwestycja w kontynuacji),
- zakupu i montażu klimatyzatorów do SOK i pom. biurowych - I/Zgierz Chopina. Planowano 145,0 tys. zł – zrealizowano w 99,9%.

W ramach zadań obszaru administracji (grupa III) planowano i zrealizowano osiem⁴² zadań:

- zakup samochodu osobowo-ciężarowego 5+1. Planowany koszt to - 159,2 tys. zł, poniesiony w 100%,
- zakup mebli. Planowano – 298,3 tys. zł , poniesiono 99,9%,
- zakup samochodu osobowego. Planowano 130,0 tys. zł, poniesiono 92,4% (korzystniejsza oferta),
- zakup i montaż depozytorów kluczy - I Łódź - LR 11. Planowano 361,4 tys. zł, ze względu na korzystną umowę poniesiono 52,8% zaplanowanych kosztów - zadanie zrealizowane w całości,
- zakup i montaż elektronicznego systemu kontroli wjazdu - I/Łódź - LR 11. Zaplanowano 36,9 tys. zł ze względu na korzystną umowę poniesiono 58,8% zaplanowanych kosztów - zadanie zrealizowane w całości,
- zakup i montaż nowego systemu BMS - I/Łódź - LR 11. Zaplanowano 218,3 tys. zł, poniesiono 100%,
- zakup i montaż zasilaczy bezprzewodowych UPS dla TJO. Zaplanowano 49,2 tys. zł, poniesiono 99,9%.
- zakup schodofazu towarowego z napędem elektrycznym. Zaplanowano 19,2 tys. zł, poniesiono 99,3%.

W ramach zadań obszaru IT (grupa V) planowano i zrealizowano dwa zadania⁴³:

⁴² Zwiększono z jednego do ośmiu.

⁴³ Dołożone do realizacji w trakcie roku.

- zakup urządzeń wielofunkcyjnych. Zaplanowano 322,9 tys. zł, poniesiono w 100%,
- zakup sprzętu komputerowego wraz z wyposażeniem dodatkowym. Zaplanowano 1.627 tys. zł, poniesiono w 100%.

W 2022 r. inwestycje Oddziału zostały zrealizowane łącznie na kwotę 4.353,6 tys. zł tys. zł, co stanowiło 91,9% planu inwestycyjnego.

(akta kontroli str.582, 752-753, 1289-1291)

1.3.8. Zobowiązania długoterminowe Oddziału na koniec 2022 r. wyniosły 24,9 tys. zł głównie z tytułu zabezpieczenia należytego wykonania umowy i były niższe o 54,4% w stosunku do stanu z końca 2021 r.⁴⁴.

Zobowiązania krótkoterminowe wynosiły 24.113,1 tys. zł i stanowiły 88,1% zobowiązań krótkoterminowych z roku poprzedniego. W ich strukturze największy udział miały zobowiązania z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń i innych świadczeń (37,6%), z tytułu wynagrodzeń (32,6%) i z tytułu dostaw i usług (16,5%).

Na koniec 2022 r. nie wystąpiły zobowiązania przeterminowane. W trakcie 2022 r. dwukrotnie zapłacono odsetki:

- zasądzone wyrokiem Sądu od nienależnie opłaconych składek na ubezpieczenie społeczne i FP w wysokości 694 zł
- odsetki naliczone za nieterminowy zwrot kosztów zastępstwa sądowego i procesowego (15 spraw) w kwocie 36 zł.

(akta kontroli str.535, 548-551, 554-555, 1292-1299)

1.3.9. W roku 2022 Jednostka nie zaciągała kredytów i pożyczek.

(akta kontroli str.535-536, 1300-1301)

1.3.10. W badanym okresie Oddział nie otrzymywał od Prezesa Rady Ministrów, ani od organu nadrzędnego polecenia wpłaty środków pieniężnych do Fundusz Przeciwdziałania COVID-19.

(akta kontroli str.1300-1301)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.4 Gospodarowanie wolnymi środkami.

1.4. Oddział nie posiadał wolnych środków finansowych. Rachunki bieżące Łódzkiego Oddziału ZUS były zasilane przez Departament Finansów Funduszy Centrali ZUS na podstawie zgłaszanego przez Oddział zapotrzebowania i każdego dnia podlegały konsolidacji, czyli niewykorzystane środki wracały do Centrali.

(akta kontroli str. 766-768)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

⁴⁴ Zmiana statusu zobowiązań z długoterminowych na krótkoterminowe.

1.5 Realizacja zadań

1.5.1. Oddział, zgodnie z Procedurą do procesu 12.2 Planowanie i wykonanie budżetu Zakładu (sekcja II.3.2)⁴⁵ i harmonogramem prac planistycznych opracował projekt planu finansowego w zakresie: przychodów, kosztów działalności bieżącej i wydatków inwestycyjnych dla Oddziału jako osoby prawnej. Jednostka nie opracowywała budżetu w układzie zadaniowym w rozumieniu ustawy o finansach publicznych. Plany finansowe dla FUS i FEP opracowywane były na poziomie scentralizowanym i nie podlegały podziałowi na jednostki terenowe.

(akta kontroli str.766-769, 784-1088)

1.5.2. Zgodnie z Procedurą do procesu 12.2 (sekcja VI) Oddział dokonywał monitoringu i kontroli realizacji planu finansowego Zakładu jako osoby prawnej oraz szacowania przewidywanego wykonania planu. Z wyjaśnień Dyrektora Oddziału wynika, że kryteria oceny stopnia realizacji tych planów i oceny efektywności wykonania zadań były działaniami prowadzonymi na poziomie Departamentu Strategii i Kontrolingu Centrali ZUS.

(akta kontroli str.766-1088)

1.5.3. Oddział nie przygotowywał sprawozdań z wykonania planu w układzie zadaniowym oraz sprawozdań z Planu działalności zakładu.

W ramach monitorowania i kontroli realizacji planu finansowego Oddział przygotowywał cykliczne informacje, dane i szacunki, które przekazywał do Departamentu Strategii i Kontrolingu w zakresie:

- wykonania planu inwestycyjnego - sprawozdania miesięczne w systemie SAP,
- przewidywanego wykonania planu finansowego Oddziału – sprawozdania miesięczne dla planu inwestycyjnego i szacunki kwartalne dla kosztów działalności bieżącej,
- wykonania planu finansowego oddziału w zakresie kosztów działalności bieżącej oraz wybranych pozycji przychodów – informacja roczna opisowa.

(akta kontroli str.766-783)

1.5.4. Jednostka nie otrzymywała zaleceń nadzorującego ministra, a zalecenia i instrukcje Centrali ZUS jako jednostki nadzorującej wykonywano w całości zgodnie z ich treścią.

W 2022 r. Departament Audytu Centrali ZUS przeprowadził w I Oddziale ZUS w Łodzi zadanie zapewniające pt. Skuteczność i efektywność postępowań w zakresie udzielania ulg prowadzonych przez Centra Obsługi Wniosków o Ulgę.

Celem zadania była ocena kontroli zarządczej, skuteczności i efektywności realizacji zadań oraz adekwatności i skuteczności istniejących mechanizmów kontroli w zakresie udzielania ulg. Wyniki przeprowadzonego badania wykazały, że funkcjonujący w Oddziale system kontroli zarządczej zapewniał prawidłową realizację zadań przez Centrum Obsługi Wniosków o Ulgę (dalej CUL) w zakresie udzielania ulg. Stwierdzono słabości dotyczące przekroczenia 20-dniowego terminu na rozpatrzenie wniosku w CUL, nieterminowego sporządzania wniosków wewnętrznych przez analityków oraz opóźnionego przekazywania do doradców rozstrzygnięć i projektów umów. W związku z powyższym, audytorzy wewnętrzni sformułowali w tym zakresie zalecenia. Dyrektor Oddziału w piśmie z dnia 15 kwietnia 2022 r. znak: UNP 2022-00219213 poinformowała

⁴⁵ Procedura centrali ZUS wprowadzona zarządzeniami 53/2017, 2/2017, 15/2018, 59/2018, 23/2019, 1/2020, 12/2020, 29/2022, 60/2022, 5/2022, 97/2022.

Prezesa Zakładu o sposobie, terminie oraz osobie odpowiedzialnej za realizację ww. zaleceń.

(akta kontroli str.766-783)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie planu finansowego I Oddziału ZUS w Łodzi.

Skontrolowane wydatki zostały poniesione w sposób zgodny z zasadami gospodarowania środkami publicznymi, określonymi w ustawie o finansach publicznych i aktach wykonawczych. Nadzór nad wykorzystaniem środków finansowych był prowadzony w sposób rzetelny. W rezultacie wydatkowania środków osiągnięto cele prowadzonej działalności zaplanowane w budżecie.

OBSZAR

2. Sprawozdawczość

2.1 Sprawozdania

Opis stanu
faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania sprawozdań za 2022 r. przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Łodzi:

- Sprawozdanie o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N)
- Sprawozdanie o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z)
- Oddział sporządził również „Sprawozdanie z przychodów i kosztów z działalności Zakładu wg stanu na dzień 31 grudnia 2022 r.”

Analiza zgodności wszystkich danych zawartych w tym sprawozdaniu z danymi zapisanymi w ewidencji księgowej nie wykazała nieprawidłowości.

Kwoty wykazane w we wszystkich sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

Ponadto Oddział sporządza i przekazuje do departamentu Strategii i Kontrolingu w Centrali ZUS „Informację z wykonania zatwierdzonego Oddziałowi planu finansowego na rok 2022” w formie opisowej. Dane zawarte w informacji były zgodne z danymi finansowo księgowymi i zostały przekazane w terminie określonym przez Centralę.

(akta kontroli str.523-534, 537-547, 1307-1351, 1357-1402)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez I Oddział ZUS w Łodzi sprawozdania w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2022 r.

Sprawozdania zostały opracowane rzetelnie, terminowo i prawidłowo. Przyjęte mechanizmy kontroli zarządczej zapewniały w sposób racjonalny kontrolę nad prawidłowością sporządzonych sprawozdań.

V. Wnioski

W związku z brakiem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli, nie formułuje wniosków.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie⁴⁶ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Łodzi. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Łódź,27..... marzec 2023 r.

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Łodzi

p.o. Dyrektora

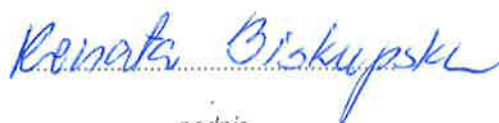
Piotr Walczak

podpis

Kontroler

Renata Biskupska
Gł. Specjalista kp.

podpis

⁴⁶ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.